IV.1 Sieć komunikacyjna, na której wykonywane są przewozy o charakterze użyteczności publicznej

Na chwilę obecną (tj. według stanu na dzień 01.06.2013r.) przewozy o charakterze użyteczności publicznej orgaznizowane przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju wykonywane są na 57 dziennych autobusowych liniach komunikacyjnych. Sieć komunikacyjna, na której wykonywane są te przewozy podzielona jest na trzy główne rejony: Jastrzębie i okolice, powiat wodzisławski, Żory i okolice. Ze względu na rejon obsługi, liczebność linii kształtuje się następująco:

- Rejon Jastrzębia-Zdroju: 32 linie (numer linii rozpoczyna się cyfrą „1")
- Powiat wodzisławski: 9 linii (numer linii rozpoczyna się cyfrą „2")
- Rejon Żor: 15 linii (numer linii rozpoczyna się cyfrą „3")
- Linie ekspresowe: 1 linia (oznaczenie literowe rozpoczynające się literą „E")

Część linii komunikacyjnych obsługuje tylko jedną gminę i podróże realizowane za pomocą tych linii mają charakter podróży wewnętrznych w obrębie jednego ośrodka miejskiego. Znaczna większość linii komunikacyjnych obsługuje dwie lub więcej gmin. Umożliwiają dzięki temu (poza podróżami odbywanymi w obrębie jednej gminy), realizację podróży między gminami, w szczególności spełniają funkcję dowozowo-odwozową z mniejszych ośrodków do ośrodków większych.

Trasy linii komunikacji miejskiej są wyznaczone z uwzględnieniem kwestii społecznych, wielkości popytu na usługi komunikacji publicznej oraz z uwagi na historyczne ukształtowanie sieci komunikacyjnej na obszarze działalności MZK w Jastrzębiu-Zdroju. Obecnie linie mają następujący przebieg - wykazany poniżej w tabelach.

- Rejon Jastrzębia - Zdroju

Tabela 1. Linie komunikacyjne organizowane przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju w rejonie Jastrzębia-Zdroju

Nr linii	Relacja		Warianty trasy (zmiany w obrębie wybranych kursów)
	Początek	Koniec	
101	Jastrzębie Arki Bożka	Żory PKP	• kurs skrócony do Żory Dw. Autobusowy
	Żory PKP	Jastrzębie Arki Bożka	• kurs skrócony do Cieszyńska Os. Tuwima
102	Jastrzębie Dw. Główny	Żory Dw. Autobusowy	• kurs przez Świerklany Sklep • kurs z Jastrzębie A. Brożka do Żory PKP
	Żory Dw. Autobusowy	Jastrzębie Dw. Główny	• kurs przez Świerklany Sklep • kurs do Jastrzębie Arki Bożka
103	Os. Bogoczowiec	Połomia Dolanek Szyb	• kurs przez Jastrzębie "Zdrój" do: Os. Bogoczowiec
	Połomia Dolanek Szyb	Jastrzębie Arki Bożka	• kurs przez „Graniczną” • kurs przez „Łowicką”
103 A	Os. Bogoczowiec	Os. Bogoczowiec	
104	Jastrzębie "Zdrój"	Jastrzębie "Zdrój"	
105	KWK Moszczenica	Żory Dw. PKP	• kurs do Żory Dw. Autobusowy • kurs przez Żory Dw. Autobusowy
	Żory PKP	KWK Moszczenica	• kurs do Jastrzębia-Zdroju
106	Jagiełły Pętla	KWK Moszczenica	
	KWK Moszczenica	Jagiełły Pętla	• kurs przez Pszczyńska Szkoła
107	Jastrzębie Arki Bożka	Szotkowice Pętla	

	Szotkowice Pętla	Jastrzębie Arki Bożka	• kurs do KWK Moszczenica
108	Jastrzębie Arki Bożka	Moszczenica Piaski	
	Moszczenica Piaski	Jastrzębie Arki Bożka	
109	Jastrzębie "Zdrój"	Dubielec	
	Dubielec	Jastrzębie "Zdrój"	
110	Bzie Szkoła	Jastrzębie Arki Bożka	• kurs przez: Zebrzydowice Skrzyżowanie • kurs przez: Bzie I, Zebrzydowice Skrzyżowanie • kurs przez: Bzie I
	Jastrzębie Arki Bożka	Bzie Szkoła	• kurs przez: Zebrzydowice Skrzyżowanie • kurs przez: Zebrzydowice Skrzyżowanie, Bzie I
111	Jastrzębie Arki Bożka	KWK Jas-Mos	
	KWK Jas-Mos	Jastrzębie Arki Bożka	• kurs do Zdrojowa „ZOZ"
112	KWK Borynia	KWK Moszczenica	• kurs przez KWK Jas-Mos • kurs przez KWK Jas-Mos do Zdrojowa „ZOZ"
	KWK Moszczenica	KWK Borynia	• kurs przez KWK Jas-Mos
113	KWK Borynia	KWK Moszczenica	• kurs do Jastrzębie „Zdrój"
	KWK Moszczenica	KWK Borynia	• kurs do Jastrzębie „Zdrój"
114	Jastrzębie "Zdrój"	Jastrzębie "Zdrój"	
	Jastrzębie "Zdrój"	Jastrzębie "Zdrój"	
115	Jagiełły Pętla	KWK Jas-Mos	• kurs do Jastrzębie "Zdrój"
	KWK Jas-Mos	Jagiełły Pętla	• kurs do Jastrzębie "Zdrój"

116	Jagiełły Pętla	KWK Jas-Mos	• kurs przez Dolne GS Sklep, Wodzisławska I
	KWK Jas-Mos	Jagiełły Pętla	
117	Jastrzębie Arki Bożka	Szpital Wojewódzki	• kurs przez Kusocińskiego OS VI do Jagiełły Pętla • kurs od Jageiłły Pętla do Szpital Wojewódzki
118	KWK Moszczenica	Pawłowice Pętla	• kurs do Pawłowice Mleczarnia • kurs do KWK Pniówek
	Pawłowice Pętla	KWK Moszczenica	• kurs przez KWK Jas-Mos • kurs do Karola Miarki
119	Jagiełły Pętla	KWK Jas-Mos	• kurs przez Wodzisławska I
	KWK Jas-Mos	Jagiełły Pętla	• kurs przez Wodzisławska I
120	Jagiełły Pętla	Zebrzydowice PKP	• kurs do Ruptawa Szkoła • kurs do Zebrzydowice Skrzyżowanie
	Zebrzydowice PKP	Jagiełły Pętla	• kurs od Ruptawa Szkoła • kurs do Jastrzębie Arki Bożka
121	KWK Pniówek	KWK Pniówek	• kurs przez Krzyżowice Kościół
122	Golasowice Pętla	Jastrzębie "Zdrój"	• kurs do Jastrzębie Dw. Główny • kurs od Jastrzębie Arki Bożka
	Jastrzębie "Zdrój"	Zebrzydowice Kisielów	• kurs do Bzie I • kurs przez Pielgrzymowice Caritas do Golasowice Pętla
123	Jastrzębie Arki Bożka	KWK Jas-Mos	• kurs przez Wodzisławska I
	KWK Jas-Mos	Jastrzębie Arki Bożka	• kurs przez Wodzisławska I
124	Jastrzębie Arki Bożka	KWK Moszczenica	
	KWK Moszczenica	Jastrzębie Arki Bożka	

125	Jastrzębie Arki Bożka	KWK Jas-Mos	• kurs przez Wodzisławska I
	KWK Jas-Mos	Jastrzębie Arki Bożka	• kurs do Zdrojowa "ZOZ"
126	Jagiełły Pętla	Jagiełły Pętla	• kurs przez Ruptawa Chlebowa
	Ruptawa Cmentarz Komunalny	KWK Jas-Mos	
127	KWK Moszczenica	Pawłowice Pętla	• kurs przez KWK Jas-Mos • kurs do Pawłowice Mleczarnia
	Pawłowice Pętla	KWK Moszczenica	• kurs przez KWK Jas-Mos
128	Jastrzębie Arki Bożka	Zebrzydowice Kisielów Pętla	• kurs do Pawłowice Mleczarnia • kurs do Pawłowice Pętla • kurs do Golasowice Pętla • kurs przez Jarząbkowice • kurs przez KWK Jas-Mos
	Zebrzydowice Kisielów Pętla	Jastrzębie Arki Bożka	• kurs przez Jarząbkowice • kurs do Cieszyńska Os. Tuwima
	KWK Pniówek	Golasowice Skrzyżowanie	
129	Jastrzębie "Zdrój"	Opolska OPS	
	Opolska OPS	Jastrzębie "Zdrój"	
130	Jastrzębie "Zdrój"	Wodzisław DW. Aut.	
	Wodzisław DW. Aut.	Jastrzębie "Zdrój"	
132	Jastrzębie Arki Bożka	Wodzisław DW. Aut.	
	Wodzisław DW. Aut.	Jastrzębie Arki Bożka	

- Powiat wodzisławski

Tabela 2. Linie komunikacyjne organizowane przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju w powiecie wodzisławskim

Nr linii	Relacja		Warianty trasy (zmiany w obrębie wybranych kursów)
	Początek	Koniec	
218	Radlin KWK Marcel	Wodzisław Dw. Autobusowy	• kurs z Marklowice Mokra Skrzyżowanie
	Wodzisław Dw. Autobusowy	Radlin KWK Marcel	• kurs do Marklowice Mokra Skrzyżowanie • kurs do Marklowice Górka
221	Krzyżkowice Działki	Wodzisław Dw. Autobusowy	• kurs przez Pszów Staffa
	Wodzisław Dw. Autobusowy.	Pszów Dw. Autobusowy	• kurs do Pszów Staffa • kurs do Krzyżkowice Działki
222	Pszów Dw. Autobusowy	Wodzisław Dw Autobusowy	• kurs przez Rydułtowy KWK • kurs przez Rydułtowy KWK do Radlin Piekarnia
	Wodzisław Dw. Autobusowy	Pszów Dw. Autobusowy	• kurs przez Rydułtowy KWK • kurs z Radlin Piekarnia
223	Wodzisław Dw. Autobusowy	Wodzisław Dw. Autobusowy	• kurs do Głożyny Skrzyżowanie • kurs przez Rydułtowy KWK
	Wodzisław Dw. Autobusowy	Wodzisław Dw. Autobusowy	• kurs do Rydułtowy Mańczyk Pętla
224	Rydułtowy Bednorz Pętla	Wodzisław Dw. Autobusowy	• kurs do Rydułtowy Mańczyk Pętla
	Wodzisław Dw. Autobusowy	Rydułtowy Bednorz Pętla	• kurs przez Rydułtowy Ośr. Zdrowia • kurs do Rydułtowy Rynek
225	Radlin KWK Marcel	Wodzisław Dw. Autobusowy.	

	Wodzisław Dw. Autobusowy	Radlin KWK Marcel	• kurs z Pszowska Stawki
226	Pszów Dw. Autobusowy	Pszów Dw. Autobusowy	• kurs przez Rydułtowy Stadion
227	Wodzisław Dw. Autobusowy	Wodzisław Dw. Autobusowy.	• kurs przez Radlin Boisko • kurs z Biertułtowy Skrzyż.
228	Wodzisław Dw. Autobusowy	Żory PKP	• kurs do Świerklany Szyb • kurs do Żory Dw. Autobusowy.
	Żory PKP	Wodzisław Dw. Autobusowy.	• kurs do Świerklany Szyb • kurs z Żory Dw. Autobusowy.

- Rejon Żory

Tabela 3. Linie komunikacyjne organizowane przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju w rejonie Żor

Nr linii	Relacja		Warianty trasy (zmiany w obrębie wybranych kursów)
	Początek	Koniec	
301	Świerklany Szyb	Żory Zajezdnia	• kurs z U.G. Świerklany przez Świerklany Piekarnia • kurs z KWK Jankowice do Wodzisławska Szkoła • kurs do Żory Dw. Autobusowy
	Żory Zajezdnia	Świerklany Szyb	• kurs do KWK Jankowice • kurs do Osiedle Gwarków • kurs do Świerklany Remiza • kurs do Świerklany U.G.
302	Żory Zajezdnia	Żory Zajezdnia	• kurs do Kleszczówka Boczna • kurs przez Kleszczówka Stadion

303	Krzyżowice Bajka	Krzyżowice Bajka	• kurs do Osiny Pętla • kurs do Żory Zajezdnia • kurs do Kleszczówka Boczna • kurs przez Kleszczówka Stadion
304	Żory Zajezdnia	Żory Zajezdnia	
305	Żory Zajezdnia	Żory Zajezdnia	
306	KWK Pniówek	Żory Zajezdnia	• kurs do Żory Dw. Autobusowy • kurs przez Warszowice "LAKMA" Strefa do Żory Dw. Autobusowy • kurs przez Baranowice Klub do Żory Dw. Autobusowy. • kurs przez Warszowice "LAKMA" Strefa
	Żory Zajezdnia	KWK Pniówek	• kurs przez Warszowice "LAKMA" Strefa do Baranowice Pętla • kurs do Baranowice Pętla
307	KWK Pniówek	Żory Zajezdnia	• kurs przez Warszowice "LAKMA" Strefa • kurs przez: Żory PKP
	Żory Zajezdnia	KWK Pniówek	• kurs przez Warszowice "LAKMA" Strefa
308	Suszec Osiedle	Żory Zajezdnia	• kurs przez Rudziczka Szkoła • kurs przez Suszec Stary • kurs do Żory Dw. Autobusowy

	Żory Zajezdnia	Żory Zajezdnia	• kurs do Suszec Osiedle • kurs przez Rudziczka Szkoła • kurs do Kleszczów Targowisko • kurs przez Rudziczka Szkoła do Mizerów PGR • kurs do Mizerów PGR • kurs do Suszec KWK Krupiński
309	Leszczyny Czereśniowa	Ornontowice Centrum	• kurs do KWK Budryk • kurs przez KWK Dębieńsko do KWK Budryk • kurs przez KWK Dębieńsko do: Ornontowice Centrum • kurs do: Dębińsko Las
	Ornontowice Centrum	Leszczyny Czereśniowa	• kurs do Rybnik PKP
310	Dębieńsko Las	Orzesze Apteka	• kurs do KWK Dębieńsko • kurs do Bełk Szpital • kurs do Dębieńsko Centrum • kurs do Bełk Pętla
	Orzesze Apteka	Dębieńsko Las	• kurs do Dębieńsko Leśniczówka • kurs do Dębieńsko Koksownia • kurs do Dębieńsko Centrum • kurs do KWK Dębieńsko
311A	KWK Dębieńsko Orzepowice Liceum	Orzepowice Liceum KWK Dębieńsko	• kurs do Rybnik DKM

311B	Ornontowice Centrum	Orzepowice Liceum	• kurs do Rybnik DKM • kurs do Koksownia Dębieńsko I • kurs do Czerwionka Centrum • kurs do Przegędza Skrzyżowanie
	Orzepowice Liceum	Ornontowice Centrum	• kurs przez Czerwionka Park • kurs do Dębieńsko Leśniczówka • kurs do Dębieńsko Las
311C	Orzepowice Liceum	Szczygłowice KWK	• kurs przez Stanowice Szkoła, Stanowice Skrzyżowanie, Stanowice Leszczyńska
	Szczygłowice KWK	Orzepowice Liceum	• kurs przez Bełk Pętla • kurs przez Bełk do Rybnik DKM
312	KWK Dębieńsko	Żory Zajezdnia	• kurs do Żory Dw. Autobuswowy • kurs do Palowice Centrum • kurs do Szczejkowice Centrum
	Żory Zajezdnia	KWK Dębieńsko	• kurs do Czerwionka Pawilon • kurs do Palowice Centrum
313	KWK Dębieńsko	Leszczyny Czereśniowa	• kurs do Leszczyny Osiedle
	Leszczyny Czereśniowa	KWK Dębieńsko	• kurs do Czerwionka Pawilon

- Linie ekspresowe

Tabela 4. Ekspresowe linie komunikacyjne organizowane przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju

Nr linii	Relacja		Warianty trasy (zmiany w obrębie wybranych kursów)
	Początek	Koniec	
E-3	Jastrzębie Arki Bożka	Rybnik 3-Maja	-
	Rybnik 3-Maja	Jastrzębie Arki Bożka	-

Rozkłady jazdy komunikacji miejskiej różnią się w zależności od rodzaju dnia tygodnia, w wielu przypadkach także z rozróżnieniem dnia roboczego i dnia wolnego oraz dnia nauki szkolnej i dnia wolnego od nauki szkolnej. Rozkłady jazdy linii komunikacyjnych są opracowywane dla następujących rodzajów dni tygodnia:

Tabela 5. Rodzaje dni rozróżniane w rozkładzie jazdy

Rodzaj dni w rozkładzie jazdy
• dni robocze • dni robocze w dni nauki szkolnej • dni robocze w dni wolne od nauki szkolnej • soboty • niedziele • święta* • dni robocze w sezonie** • dni robocze poza sezonem*** • soboty w sezonie ** • soboty poza sezonem *** • niedziele w sezonie ** • niedziele poza sezonem ***

* święta: 25 grudnia, Nowy Rok, Wielkanoc ,pozostałe np.: 1i 3 maja, 15 sierpnia itd. traktowane są jako niedziele.

** sezon: 01.04- 31.10

*** poza sezonem: 01.11- 31.03

Podział w rozkładzie jazdy na różne rodzaje dni tygodnia, a w następstwie inny standard obsługi (wyrażony w częstotliwości i ilości kursów) jest uzasadniony różnym popytem na usługi komunikacji zbiorowej związanej z dominacją innych motywów podróży w każdy z rodzajów dnia. W rozkładach jazdy opracowywanych przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju występuje 11 różnych typów rozkładów jazdy związanych z różnymi typami dni występującymi w tych rozkładach. Planuje się podjęcie działań mających na celu ujednolicenie rozkładów jazdy poszczególnych linii poprzez rezygnacje z wybranych typów podziału na rodzaje dni tygodnia.

IV.2 Sieć komunikacyjna, na której jest planowane wykonywanie przewozów o charakterze użyteczności publicznej

MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, jako organizator publicznego transportu zbiorowego, nieustannie dąży do jak najpełniejszego zaspokajania potrzeb przewozowych mieszkańców, w tym także do prowadzenia przewozów na liniach komunikacyjnych o jak najoptymalniejszym przebiegu. W celu poznania aktualnych potrzeb przewozowych mieszkańców, MZK regularnie przeprowadza badania napełnień oraz badania marketingowe mieszkańców w zakresie

komunikacji publicznej. Za projektowanie tras oraz linii odpowiedzialny jest Referat Planowania i Organizacji Komunikacji, będący częścią Biura Związku.

Układ linii komunikacyjnych będzie ulegał modyfikacjom w wyniku dostosowania go do zmieniających się potrzeb komunikacyjnych mieszkańców, np. w odpowiedzi na potrzebę objęcia komunikacją zbiorową nowopowstałych generatorów ruchu (przykładowo: nowych osiedli mieszkaniowych lub obiektów usługowo-handlowych).

Rozwój planowanej sieci komunikacyjnej oraz zmiany w parametrach istniejących tras i linii będą przebiegały przy uwzględnieniu nowopowstałych potrzeb transportowych, związanych w szczególności z:

- kierunkami rozwoju przestrzennego
- zmianami liczby mieszkańców i gęstości zaludnienia
- zmianami społeczno-gospodarczymi

Należy mieć na uwadze, że parametry niektórych dróg leżących na obszarze funkcjonowania MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju nie pozwalają na wykorzystywanie ich przez komunikację zbiorową lub pozwalają na wykorzystywanie ich na potrzeby usług komunikacji zbiorowej realizowane taborem o określonej wielkości. Przeszkodą w realizacji usług komunikacyjnych jest także brak pętli autobusowych umożliwiających zawracanie taboru.

MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju dąży do tego, aby układ i przebieg linii komunikacyjnych miał stabilny charakter oraz był czytelny dla pasażerów, także tych korzystających z komunikacji zbiorowej sporadycznie. Nieuniknione są jednak zmiany w układzie linii komunikacyjnych mające charakter czasowy wynikające, np. z niemożliwości wykorzystywania przez komunikację zbiorową remontowanego przekroju infrastruktury drogowej.

Układ i przebieg linii komunikacyjnych oraz parametry ich obsługi muszą być spójne z wdrażaną polityką transportową prowadzoną na obszarze działalności MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, przykładowo istnieniem stref płatnego parkowania mających na celu ograniczenie podróży do

stref centralnych większych ośrodków miejskich (Czerwionka-Leszczyny, Jastrzębie Zdrój, Rydułtowy, Żory) za pomocą transportu indywidualnego oraz sukcesywnym wprowadzaniu priorytetów dla komunikacji miejskiej w programie sygnalizacji świetlnej na wybranych skrzyżowaniach i wydzielaniem tzw. buspasów.

W celu zwiększenia popytu na usługi komunikacji zbiorowej, poprzez zwiększenie atrakcyjności oferty przewozowej, w zakresie organizacji i zarządzania siecią komunikacyjną planuje się podjąć następujące działania:

- zmniejszenie liczby wariantów wybranych tras w celu uproszczenia ofert przewozowej
- wprowadzenie częstości modułowej poprzedzone kategoryzacją linii komunikacyjnych, czyli podziałem linii na linie podstawowe, uzupełniające oraz marginalne; wpłynie to dodatnio na łatwość zapamiętywania przez podróżnych rozkładów jazdy
- synchronizacja i rytmizacja rozkładów jazdy linii komunikacyjnych kursujących wspólnie na głównych ciągach komunikacyjnych oraz synchronizacja i rytmizacja rozkładów jazdy linii komunikacyjnych w głównych miejscach przesiadek pasażerów (np. w miejscach krzyżowania się linii)

Przewozy o charakterze użyteczności publicznej, organizowane przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, będą się odbywały na obszarze, na którym Związek jest organizatorem komunikacji zbiorowej oraz na obszarze gmin lub powiatów, których teren będą obejmowały stosowne porozumienia zawarte ze starostami poszczególnych powiatów lub też z Marszałkiem Województwa Śląskiego. Na tym obszarze będzie się znajdować sieć komunikacyjna, na której planowane jest wykonywanie przewozów o charakterze użyteczności publicznej.

W przypadku przystąpienia nowych gmin do Związku, sieć komunikacyjna, na której wykonywane będą te przewozy zostanie rozszerzona i będzie się znajdować także na obszarze nowych członków.

IV.3 Przystanki komunikacyjne

Za zapewnienie odpowiednich warunków funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego w zakresie standardów dotyczących: przystanków komunikacyjnych oraz dworców, warunków korzystania z przystanków komunikacyjnych oraz dworców, a także funkcjonowania zintegrowanych węzłów przesiadkowych, z których korzystają operatorzy realizujący usługi na zlecenie MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, odpowiadają gminy członkowskie.

Jedyną gminą członkowską, która pobiera w transporcie drogowym opłaty za korzystanie przez operatorów i przewoźników z przystanków komunikacyjnych i dworców, jest gmina Żory. Możliwe, że w przyszłości pozostałe gminy członkowskie Związku, zgodnie z Ustawą o publicznym transporcie zbiorowym, będą takie opłaty również pobierać.

Ilość przystanków obsługiwanych przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, z podziałem na poszczególne gminy, na terenie których realizowane są usługi, według stanu na dzień 15.02.2013r. kształtuje się następująco:

Tabela 6. Ilość przystanków obsługiwanych przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju

Gmina	Ilość przystanków
Gminy członkowskie	
Czerwionka - Leszczyny	74
Jastrzębie Zdrój	107
Marklowice	16
Mszana	19
Pawłowice	54
Pszów	16
Radlin	18
Rydułtowy	25
Suszec	21
Świerklany	13
Żory	68

Gminy nie będące członkami MZK	
Wodzisław Śląski	27
Rybnik	12
Zebrzydowice	7
Razem	**477**

Na podstawie wyników przeprowadzanych badań w zakresie średniej dobowej wymiany pasażerów na poszczególnych przystankach obsługiwanych przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju można zauważyć, że ilość pasażerów wsiadających i wysiadających na poszczególnych przystankach różni się w sposób znaczący od siebie. Planuje się, że w miejscach, gdzie jest to zasadne, zostaną stworzone zintegrowane przystanki, zapewniających dogodne przesiadki typu „drzwi w drzwi" oraz zintegrowane multimodalne węzły przesiadkowe.

Działania te wpłyną pozytywnie na wygodę pasażerów podczas przesiadek oraz integrację komunikacji miejskiej o charakterze użyteczności publicznej z innymi podsystemami transportu publicznego (między innymi z komunikacją o charakterze komercyjnym, komunikacją o charakterze ponadlokalnym oraz komunikacją kolejową). Dodatkowo planuje się lokalizację przystanków jak najbliżej źródeł i celów podróży (przy zachowaniu postulatów lokalizacji przystanków wynikających z potrzeb bezpieczeństwa ruchu drogowego).

Wszystkie wymienione powyżej działania z zakresu standardów dotyczących przystanków komunikacyjnych leżą w gestii gmin członkowskich zrzeszonych w MZK a nie bezpośrednio w gestii MZK jako organizatora publicznego transportu zbiorowego. Są to jednak działania wpływające w sposób znaczący na jakość usług świadczonych przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju.

Podczas analizy wyników badań w zakresie średniej dobowej wymiany pasażerów na poszczególnych przystankach obsługiwanych przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju zauważalna jest tendencja do niekorzystania przez pasażerów z niektórych przystanków (0 pasażerów wsiadających i wysiadających podczas całego dnia pomiarowego) lub na których następuje bardzo mała wymiana pasażerów. W związku z tym planuje się dokonanie analizy możliwości i zasadności oznaczenia w rozkładach jazdy tych przystanków jako przystanki „na żądanie", czyli takich na których autobusy będą się zatrzymywać wyłącznie w momencie zgłoszenia przez pasażera chęci opuszczenia autobusu lub przez osobę oczekująca na przystanku konieczności zatrzymania się pojazdu.

V. Ocena i prognoza potrzeb przewozowych

Potrzeby przewozowe mieszkańców obszaru MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju są powodowane koniecznością realizacji procesu polegającego na przemieszczeniu się. Potrzeby przewozowe są więc potrzebami wtórnymi, czyli potrzebami dzięki którym zaspokaja się potrzeby pierwotne.

Zapotrzebowanie na przemieszczanie się za pomocą publicznego transportu zbiorowego definiuje popyt na te usługi. Dzięki wiedzy o popycie na usługi przewozowe oraz jego rozkładzie w czasie i przestrzeni MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju ma możliwość optymalnego kształtowania podaży usług przewozowych oraz opracowywania atrakcyjnej oferty przewozowej.

V.1 Gęstość zaludnienia obszaru objętego planem transportowym

Jednym z czynników wpływających na potrzeby przewozowe są cechy demograficzne oraz rozmieszczenie mieszkańców na obszarze MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju.

Obszar, na którym MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju jest organizatorem transportu zbiorowego, ma łączną powierzchnię 531,7 km^2. Największą powierzchnię ma gmina Czerwonka-Leszczyny (115 km^2), a najmniejszą Gmina Radlin (12,5 km^2). Największa liczba ludności zamieszkuje Gminę Jastrzębie - Zdrój (89 272), a najmniejsza Gminę Marklowice (5 433). Średnia gęstość zaludnienia obszaru to 561,7 os./km^2. Gęstość zaludnienia na ternie działalności Związku rozkłada się nierównomiernie, znacznie większą gęstością zaludnienia cechują się obszary miejskie, natomiast mniejszą obszary wiejskie. Większa wartość tego parametru przekłada się na większą intensywność obsługi danych terenów. Największą gęstością zaludnienia cechuje Gmina Rydułtowy (1465,6 os./km^2), a najmniejszą Gmina Mszana (235,1 os./km^2).

Tabela 7. Powierzchnia i ludność gmin członkowskich

Gmina	Powierzchnia	Liczba ludności
	km²	-
Czerwionka - Leszczyny	115,0	41 068
Jastrzębie Zdrój	85,4	89 272
Marklowice	13,8	5 433
Mszana	31,3	7 364
Pawłowice	75,0	17 755
Pszów	20,4	13 879
Radlin	12,5	18 186
Rydułtowy	15,0	22 081
Suszec	74,5	11 647
Świerklany	24,2	11 749
Żory	64,6	60 225
Razem	**531,7**	**2989**

V.2 Lokalizacja obiektów użyteczności publicznej

Obiekty użyteczności publicznej, czyli ogólnodostępne budynki przeznaczone dla administracji publicznej, kultury, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, turystyki czy sportu są popularnymi źródłami ruchu.

Poza osiedlami mieszkaniowymi, będącymi największymi generatorami ruchu, największymi źródłami ruchu na obszarze działalności MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, są:

- szkoły
- uczelnie wyższe
- strefy inwestycyjne
- duże zakłady pracy

- obiekty sportowe, rekreacyjne, kulturalne
- obiekty handlowo-usługowe
- instytucje publiczne
- inne generatory ruchu, np. obiekty związane z ochroną zdrowia, obiekty sakralne

Funkcje, jakie pełnią poszczególne obiekty wpływają na charakter realizowanych do nich podróży. Przykładowo, miejsca nauki oraz pracy są celami obligatoryjnych podróży. Podróże te odbywają się najczęściej regularnie w określonych porach i po określonej trasie. Natomiast podróże związane ze sprawami administracyjnymi, ochroną zdrowia, kulturą, życiem towarzyskim oraz zakupami, czyli podróże fakultatywne i incydentalne, cechują się najczęściej większą nieregularnością pod względem czasu realizacji i trasy przejazdu niż podróże wykonywane obligatoryjnie.

Z kolei uczniowie są grupą społeczną, która z racji zbyt młodego wieku, nie posiada jeszcze prawa jazdy. W przypadku, gdy szkoła do której uczęszczają znajduję się w odległości za dużej, aby ją pokonać pieszo, a przewozy regularne specjalne nie funkcjonują, w celu dojazdu i powrotu ze szkoły często wykorzystywany jest publiczny transport zbiorowy.

Na obszarze działalności MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju znajduje się następująca liczba szkół:

Tabela 8. Ilość szkół w gminach członkowskich

Gmina	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
Czerwionka - Leszczyny	7	2	5
Jastrzębie Zdrój	18	13	16
Marklowice	2	1	0
Mszana	2	2	1
Pawłowice	6	3	2
Pszów	3	1	1
Radlin	3	2	1
Rydułtowy	3	2	2

Suszec	6	3	0
Świerklany	3	2	0
Żory	13	9	8

Ponadto w Jastrzębiu-Zdroju znajdują się dwie uczelnie wyższe. Źródłami ruchu, mającymi wpływ na popyt na usługi organizowane przez MZK, są cztery uczelnie wyższe znajdujące się w Rybniku, czyli mieście nie należącym do MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, lecz przez teren którego przebiegają linie organizowane przez MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju.

Podstawowymi źródłami ruchu na obszarze MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, oprócz osiedli mieszkaniowych oraz placówek oświatowych, są Urzędy Miast i Gmin oraz inne instytucje państwowe. Kolejną grupą generatorów ruchu są strefy przemysłowe i duże zakłady pracy. Wśród stref przemysłowych wyróżnić można m.in. Jastrzębsko-Żorską Podstrefę Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Strefa Aktywności Gospodarczej w Marklowicach, Strefę Przemysłową w Warszowicach, Żorski Park Przemysłowy czy Rydułtowski Park Przedsiębiorczości.

Na terenie MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju dominuje branża górnicza reprezentowana m.in. przez: Jastrzębską Spółkę Węglową SA KWK „Borynia-Zofiówka-Jastrzębie" oraz przez Kompanię Węglową SA „Oddział KWK Marcel" i „Oddział KWK Rydułtowy-Anna".

Wśród generatorów ruchu ważną rolę odgrywają również obiekty sportowe (m.in. Miejskie Ośrodki Sportu i Rekreacji, Gminne Ośrodki Sportu, Wielofunkcyjny Obiekt Sportowy ze sztucznym lodowiskiem, boiska, stadiony i hale sportowe oraz baseny), obiekty kulturalne (m.in. Miejskie oraz Gminne Ośrodki Kultury, Biblioteki Publiczne, galerie sztuki). Dodatkowo elementami mającymi wpływ na mobilność mieszkańców, a występującymi na obszarze MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, są kościoły wraz z cmentarzami, ośrodki zdrowia, szpitale oraz sklepy wielkopowierzchniowe (m.in. Euro Park dom handlowy w Pszowie oraz Centrum Budowlane Suszec).

V.3 Zapewnienie dostępu osobom niepełnosprawnym oraz osobom o ograniczonej zdolności ruchowej do publicznego transportu zbiorowego

Przejazd osób niepełnosprawnych oraz osób o ograniczonej zdolności ruchowej transportem zbiorowym może odbywać się za pomocą:

- przewozów regularnych specjalnych (zdefiniowanych przez Ustawę o transporcie drogowym z dnia 6 września 2001r.)
- przewozów ogólnodostępnych, czyli transportu użyteczności publicznej oraz przewozów komercyjnych

MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju jak organizator publicznego transportu zbiorowego oraz gminy członkowskie dążą do tego, aby usługi przewozowe były w jak największym stopniu dostępne dla osób niepełnosprawnych oraz osób o ograniczonej zdolności ruchowej.

Potrzeby osób niepełnosprawnych oraz osób o ograniczonej zdolności ruchowej są uwzględniane już na etapie projektowania infrastruktury transportowej. Przy budowie bądź modernizacji istniejącej infrastruktury przystankowej oraz lokowaniu bądź zmianach lokalizacji istniejących przystanków planuje się dążyć do pełnej eliminacji barier poruszania się poprzez:

- likwidację barier w przekraczaniu ciągów komunikacyjnych
- eliminację barier utrudniających dojście od źródła podróży do przystanku i od przystanku do celu podróży
- lokalizację przystanków komunikacji zbiorowej połączoną z lokalizacją ciągów pieszych
- lokalizację przystanków możliwie blisko źródeł i celów podróży
- dostosowanie wysokości peronów do wysokości progów wejściowych taboru
- umożliwienie, poprzez konstrukcję przystanku, podjazdu pojazdów jak najbliżej krawędzi przystankowej

W pierwszej kolejności zapewniony będzie ułatwiony dostęp do przystanków komunikacyjnych, które są położone w pobliżu potencjalnych celów podróży osób niepełnosprawnych oraz osób o ograniczonej zdolności ruchowej. Są to w szczególności przystanki komunikacyjne położone w pobliżu takich ośrodków i instytucji jak: placówki służby zdrowia i instytucje publiczne, ośrodki rehabilitacji, szkoły integracyjne, itp.

Uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej zdolności ruchowej w standardzie usług przewozowych jest przedstawione szerzej w rozdziale *X. Pożądany standard usług przewozowych w przewozach o charakterze użyteczności publicznej.*

V.4 Podaż usług przewozowych

Łączna ilość wykonanych na zlecenie MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju wozokilometrów w skali ostatnich 10 lat przedstawiona jest w poniższej tabeli.

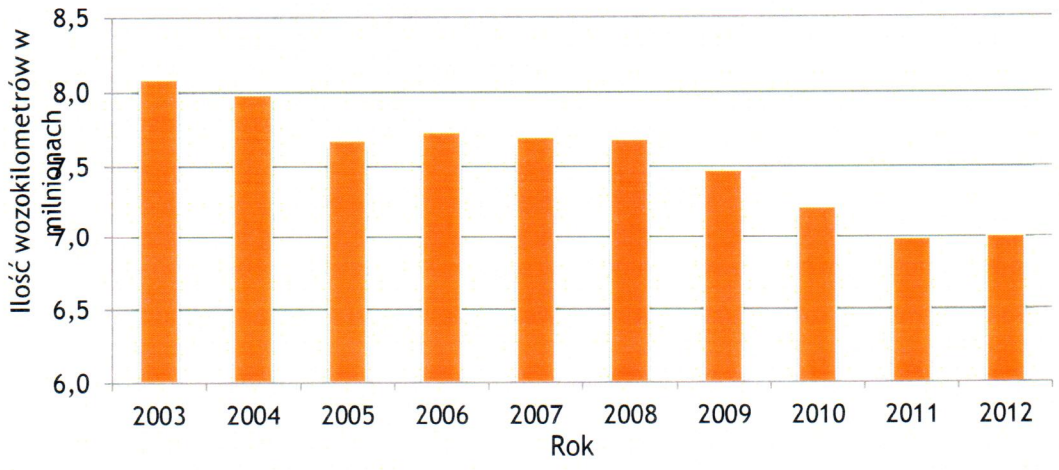

Rysunek 1. Ilość wozokilometrów wykonanych na zlecenie MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju

Na przestrzeni ostatnich 10 lat ilość wozokilometrów wykonywanych w skali roku na zlecenie MZK z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju zmalała z 8078371,2 wozokilometrów wykonanych w 2003 roku do 7003415,6 wozokilometrów wykonanych w 2012 roku. Ilość wykonywanych rocznie wozokilometrów zmalała więc o 1074955,6, co w ujęciu procentowym odpowiada spadkowi o 13,3% w skali 10 lat. Największe spadki ilości wykonanych wozokilometrów miały miejsce w latach: 2005, 2010 oraz 2011 kiedy spadek ten wyniósł odpowiednio: 3,8%, 3,5% oraz 3% w stosunku do roku poprzedzającego. Latami, w których nieznacznie wzrosła ilość wykonywanych wozokilometrów były lata: 2006 oraz 2012, i wzrost ten wyniósł odpowiednio: 0,7% i 0,2% w stosunku do roku poprzedzającego.

Przyczyną spadku ilości wykonywanych wozokilometrów była między innymi redukcja kursów przewidzianych do realizacji w rozkładach jazdy, wynikająca z braku popytu na usługi komunikacyjne. W roku 2013 spadek ilości wozokilometrów będzie w dużej mierze następstwem wystąpienia ze Związku Gminy Wodzisław Śląski. W latach następnych możliwe jest dalsze zmniejszenie ilości wykonywanych wozokilometrów związane ze spadkiem popytu, a tym samym spadkiem rentowności organizowanych usług. Działania takie powinny dotyczyć jedynie kursów skrajnie nierentownych.

Należy mieć na uwadze, że ograniczenia oferty komunikacji zbiorowej, w szczególności ograniczenie częstotliwości kursowania oraz likwidacja linii wpływają na podwyższenie atrakcyjności transportu indywidualnego. Powoduje to wzrost ilości podróży odbywanych transportem indywidualnym przy jednoczesnym spadku ilości podróży odbywanych transportem zbiorowym. Następstwem tego jest pogorszenie efektywności komunikacji zbiorowej (pogorszenie jakości spowodowane wzrostem kongestii na drogach oraz spadek napełnień równoznaczny ze zmniejszeniem wpływów z biletów), które powodują kolejne ograniczenie oferty przewozowej.

Łącznie, w latach 2003-2012 zostało, na zlecenie MZK, wykonane 75.499.310,4 wozokilometrów. Udział procentowi poszczególnych operatorów (PKM Jastrzębie-Zdrój, V-Bus Żory, PKS Rybnik, PPUH Kłosok) przedstawia poniższy wykres.